

72.

ACC. N:R M. 16025:1-3.

FOLKLIVS-  
ARKIVET  
LUND

Landskap: Skåne Upptecknare: Karin Bergman  
 Härad: Berättare: Anton Lindberg, Lund  
 Socken: Lunds stad Berättarens yrke: murare  
 Uppteckningsår: 1963 Född år 1887 i Lund

Mikaelimarknaden på Mårtenstorget. s. 1.  
 Artistuppträdanden. s. 1.  
 Musikanter. s. 1.  
 Biografer. s. 2  
 Teater. s. 3.  
 Folkets park. s. 3.

M. No. 122

Skriv endast på denna sida.

M. 16025 : /

Landskap: ~~Lund~~ Skåne ..... Berättare: Anton Lindeberg .....  
Härad: ..... Berättarens yrke: Murare .....  
Socken: Lunds stad ..... Berättarens adress: Astrakanvägen 15 ..... Lund  
Uppteckningsår: 1963 ..... Född år 1887 i Lund .....  
Upptecknare: Karin Bergman .....

På Mikaelimarknaden på Mårtenstorget brukade de ha två karuseller, och några skjutbanor. Men inga enstaka artister, vad jag minns, de uppträdde nog mer på fasta cirkusar. Från en marknad kommer jag i alla fall ihåg en uppvisning med lappar och renar. Vaxkabinett på marknaden förekom inte, men däremot fanns det en lokal, ett hus någonstans vid Lunda-gårdshuset. Det hette Isbergiska huset. Dit brukade kringresande vaxkabinettsutställningar komma och de stannade så där en tre veckor åt gången. Jag var där med mina föräldrar i slutet av 90-talet. Dockorna var aldrig rörliga, de var mest avbildningar av kungligheter, mördare och deras offer och andra omtalade personer. Till varje docka stod en skriven förklarande lapp om vad de föreställde. 25 öre kostade inträdet.

Det fanns en liten lokal iordningsställd för artistuppträdanden i ett numera rivet hus. Det låg på samma ställe där Fahlmans konditori nu ligger, vid Bantorget. Där såg jag en jättestark dam som kunde riva sönder telefonkatalogen med bara händerna, vidare jätten Edman. Han var så ~~st~~ stor att hans fingrar var tjocka som diametern på en tvåkrona. Han visade olika prov på sin styrka. En dam som inte hade några armar satt och skrev med fötterna. Kasperteater förekom också någon gång men det minns jag ingenting av. Ett panorama fanns också i samma lokal.

Musikanter som spelade på gårdarna, var mest invalider. Dessa fick speciella rättigheter till detta försörjningssätt av magistraten. Det fanns naturligtvis även andra musikanter. Jag tror att många var utlän-

Ifyll endast ovanstående uppgifter!

ningar, italienare kanske för de var ofta små och mörka. Positiv hade de mest. Apor förekom och lyckobrev brukade de sälja. Vis-sångare gick också omkring. De sjöng till gitarr sådana visor som "Mördaren Nordlund", han som sköt ner hela besättningen på en skuta i Mälaren, och så förstås "Elvira Madigan" som var mycket populär. De sålde också vishäften.

Den första biografen i Lund kommer jag ihåg, eftersom min bror hade att göra med den. Den låg på Södergatan i bagare Malmströms hus och den hette Södra Biografen. Det var en kandidat Krantz som förestod den och när han var sjuk sköttes biografen av min bror Oskar Lindeberg som då var i sextonårsåldern. Maskineriet bestod av franska Pathémaskiner som vevades för hand. Salongen var rätt fint inredd med stoppade stolar. Biljettpriset var 25 öre för vuxna och 10 öre för barn. Filmerna var korta, inte mer än 10 till 15 minuter långa. Jag minns mest att de innehöll mycket drift med poliser. Det var stumfilmer, ackompanjerade av en pianist i salongen. Bantorgsbiografen byggdes ungefär 1906 och låg där Konsum nu har sin restaurang. Det kostade där 10 öre per föreställning för vuxna och fem öre för barn. Barnföreställningar gavs på eftermiddagarna. Inredningen var inte så fin som på Södra Biografen, man satt på långa samnhängande träbänkar. Den rymde ungefär 50 - 70 personer. Det var min bror Oskar Lindeberg som ~~startade~~ startade och förestod Bantorgsbiografen; ~~en~~ erfarenheter hade han ju redan skaffat sig på den tidigare startade Södra Biografen. Man bytte filmer en gång i veckan och de togs från Malmö och Köpenhamn. Som pianist i lokalen fungerade en sotarmästare Rosander från Eslöv. Biografen tvingades dock av ekonomiska skäl att upphöra redan efter två säsonger.

Innan dessa biografer etablerades i Lund hade jag aldrig

sett filmföreställningar eller andra rörliga bilder. Men i skolan visades skioptikonbilder av en man från Eslöv som hette Widerberg. Han reste omkring i skolorna och visade "passionsbilder", bilder ur Kristi passionshistoria, som illustration till kristendomsundervisningen.

Ett amatörsällskap fanns också i Lund. I "Wieselgrens minne" fanns en scen och där brukade godtempalarna ha föreställningar i början av 1900-talet. Senare hade de föreställningar på Prennegatan 5, där såg jag "Jeppe på Berget" och "Värmlänningarna". Stora teatersällskap kom också till Lund, och de spelade på AF. Det hände ofta att de till och med kom till Lund före Malmö.

Från Folkets Park minns jag det allra första uppträdandet där, Det var sex stycken som var utklädda till frälsningssoldater som sjöng och spelade. Andra artister jag minns var "Göran från Hyllie" som sjöng i bondkomikstil, systrarna Malmström, som sjöng i något annorlunda stil,. Jag minns också en mycket stark man, som med kättingar bundna kring knäna kunde lyfta en häst. Jag tror inte att det hände att han utmanade någon av publiken.